

הנל מעלין לארץ ישראל ולירושלים

(תנוכה למאמרו של הרב יעקב זיסברג, 'צהרי ט')

א. ירושלים מקודשת מתוך ארץ ישראל

ברצוני להתייחס למה שדן הרב זיסברג בדברי מרן הרצ"ה זצוק"ל. נראה לענ"ד שדברי הרב מכוונים לנאמר: "ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות", שהוא במ"ם היחס. כלומר, כל ניצוצות הקודש שנתרכזו בעולם כולו נתרכזו בארץ ישראל, והיא כל קדושת העולם כולו. באותה דרך ביאר הרצ"ה גם את ההמשך: "עוירות מוקפות חומה מקודשות ממנה" - גם כאן במ"ם היחס. והכוונה - שתמצית קדושת הארץ נתרכזה בעוירות המוקפות חומה. ומתוך כך נראה כאילו כתוב גם כאן שירושלים מקודשת במ"ם היחס מתוך כל ערי ישראל; וממילא מכל קדושת ארץ ישראל. כלומר, שכל תמצית קודש הקודשים שבארץ נתרכזה בירושלים, והרי היא מקודשת מכוחה של כל ארץ ישראל. ומה לי מקודשת מארץ ישראל מה לי מקודשת מערי החומה, כבר "תנא דבי ר' ישמעאל: זו היא שיבה זו היא ביאה?"

ב. שיטת התשב"ץ

בשיטת התשב"ץ יש לומר שמעיקרא דדינא מצוות יישוב הארץ היא מדאורייתא; אבל היום, כשבטלה קדושת הארץ, אזי גם מצוות הישוב - בין מצוות הדירה ובין הכפייה - אינה אלא מדרבנן. אמנם מעיקרא דדינא נתקבלה אצלו שיטת הרמב"ן שמצוות הישוב היא מצוות עשה דאורייתא, אבל לדעת התשב"ץ, כשבטלה קדושת הארץ, אין המצוה בתוקף עד שיחזרו ישראל לארץ או עד שתיכבש לפנייהם בס"ד, ואף על פי שאין חיוב המצוה מדאורייתא בזמן הזה, מעלה גדולה ועצומה יש בה. וייתכן שאם היה סובר התשב"ץ שבזמננו היא מצוות עשה, היה פותח בזה ולא היה כותב בתשובותיו (סי' רפח) "הדירה בארץ ישראל **מצוה גדולה**", שמשמעותה היא מעלה גדולה ולא מצוה במונח המקובל למצוות עשה ולא תעשה. והנראה לענ"ד כתבתי.